

نگاه

انتظارات از آغاز رسمی تغییر ساختار وزارت خارجه

اکبر قاسمی*

● محمدجواد ظریف، وزیر خارجه، در مقطع رأی اعتماد دولت دوازدهم، چند برنامه جدید را جزء اولویتهای راهبردی خود اعلام کرد؛ تغییر ساختار تشکیلاتی وزارت خارجه جزء این موارد بود تا اینکه اول بهمن ماه ساختار تشکیلاتی جدید وزارت خارجه ابلاغ شد. به منظور آگاهی بهتر از زوایای امر، این بحث در دو سطح مطرح می شود: ضرورت های که تغییرات ساختاری را موجب شده است؛ انتظاراتی که مسئولان و ارگان های مختلف کشور، از این تغییر ساختار دارند. واقعیت امر این است که عمده مؤلفه های مربوط به ضرورت تغییر ساختاری وزارت خارجه ناشی از خاستگاه بیرونی و اراده غالب نشت گرفته از رهنمودهای مقام معظم رهبری، دیدگاه های رئیس جمهوری، نقطه نظرات مجلس و دیگر کارکنان بخش های اقتصادی و تجاری کشور مبتنی بر فعال تر کردن ساختار وزارت خارجه با هدف جذب سرمایه خارجی نشت گرفته است. همچنین مجموعه خاستگاه های درونی وزارت امور خارجه شامل چابک سازی و ارتقای کارآمدی و بهره وری تشکیلات و همپوشانی شکاف های حاصله ناشی از تفاوت زیاد سن کاری کارکنان موجب شد تا آقای ظریف به گونه ای منطقی باوجود همه مقاومت ها، تلاش کرد در ساختار وزارت خارجه اصلاحاتی انجام دهد. این جراحی سازمانی را بعد از چندین بار تغییرات جزئی ساختار در دولت های مفتّم و نهم که بیشتر جنبه ترمیمی و تسکینی داشته، به گونه ای عمیق تر ساماندهی کردند تا از خلال آثار و نتایج آن بعد از ۳۸ سال فرازونشیب های درونی، شاهد تحولات ساختاری و رفتاری و عملکردی، از طریق جسم و هیکل تجدید سازمان یافته برای کشور باشیم و این تغییرات به بهره وری سازمان بینجامد. بدیهی است در چنین بستری است که ناخداي کشتی با موقعیتی کاملاً متمایز و نامتجانس باید موجد تحولات نوین و بروز رخدادهای گشاینده در فضای مقتضیات زمانی و مکانی خطیر تحولات بین المللی و منطقه ای، ثمرات پرارزش کمی و کیفی را برای دستگاه سیاست خارجی به ارمغان آورد. در جمع بندی اجمالی درباره ضرورت تغییرات ساختاری در این مرحله، قبل از هر چیز خاستگاه برجسته و مقتضیات الزام آور متأثر از نیازها و دیدگاه های بیرونی به همراه ضرورت های غیرقابل اغماض درونی موجب شد که انگیزه و اراده وزیر تنها یک دوره چهارساله در دولت یازدهم به تأخیر بیفتد تا متعاقب پایان فرایند برجام، با فراغ البال بیشتری به چگونگی اندیشیدن درباره اصلاحات ساختاری به طور جدی بیندیشد. هرگونه دگرگونی و تحول را با رعایت الزامات عدم افزایش معاونت های پنج گانه مصوب از سوی مراجع کشوری و حفظ شاخص های سطوح ساختاری و کاهش رده های عمودی و رجحان دادن به رده های افقی و کارآمدسازی گردشکار مقتضی تا تحولات سیال بین المللی و منطقه ای به جایگاه شایسته بهره وری حداکثری در پرتو اپراولیت های راهبردی دستگاه سیاست خارجی شامل دیپلماسی اقتصادی و دیپلماسی منطقه ای را می توان از جمله اهداف اصلی این تغییرات برشمرد. این تغییرات چند شاخصه اصلی را در پرتو تجربیات اندوخته و متنوع چندین دهه خود در دستور کار خود دارد و مصمم بوده تا گشایشگر، تحولات نویدبخش با افقاها و چشم اندازهای جدید شود. شاخصه اول اینکه روح کارآمدی را به کانون ساختار و تشکیلات هیچ دیدگاه که کارشناس محوری است، بدمد. شاخصه دوم اینکه رده های زائد و تکراری را که موجب کندی و کاهش کارآمدی بوده تقلیل دهد. شاخصه سوم رده های موازی کاری را کاملاً با رویکرد متمرکز بر اداره کل های متحد و منسجم استوار کرده و آنها را موظف کند به همه حوزه های مدیریت عالی کشور، جانکتر مساعی را مبدول کنند. این تغییرات، انتظارات و توقعاتی را مطرح خواهد کرد: اولین انتظار این است که تحولات ساختاری مربوط به وزارت امور خارجه به طور اصولی آثار درونی با هدف ارتقای بهره وری جسم سازمانی را به همراه داشته و بنیاد انتظارات فوق العاده سحرانگیز و از نوع عصای معجزه آسای موسی را برای این تغییرات نوین متصور کرد، چراکه لزوماً با دگرگونی در ساختار داخلی، انتظار گشایشگری در حوزه های دیگر، معقول نبوده و نیست. دومین انتظار اینکه اثرات و پیامدهای این تحولات، بیشتر جنبه های ارشادی و توضیحی را به ارگان های مسئول در حوزه های مختلف اقتصادی و بازرگانی خارجی کشور داشته و دارد. صرفاً بهره آن، افزایش انرژی بسنترسازی و تسهیل کننده در راستای تقویت انگیزه ها و مأموریت ارگان های ذی ربط به عنوان مجریان اصلی وظایف ذاتی و قانونی این بخش ها را به همراه خواهد داشت. انتظار سوم اینکه همه ارگان های اقتصادی و تجاری و فرهنگی کشور یک تگرش تکاملی درصدد ایجاد فضای همکاری فزاینده برای خلق منافع ملی متمرکز و بهره وری بهتر از منابع محدود کشور در بین اولویتهای متعدد و ظرفیتهای گوناگون موجود، آن را وجه همت خویش در تشخیص ارجحیت ها، الگو کنند. انتظار چهارم اینکه همه ارگان های اقتصادی، تجاری و فرهنگی کشور در یک تگرش تکاملی درصدد ایجاد فضای همکاری فزاینده برای خلق منافع ملی متمرکز و بهره وری بهتر از منابع محدود کشور در بین اولویتهای متعدد و ظرفیتهای گوناگون موجود، آن را وجه همت خویش در تشخیص ارجحیت ها، الگو نمایند.

✦ **سفیر پیشین ایران در اوکراین و مصر**

politics@sharghdaily.ir

حذف ۵۹ مؤسسه ویژه از بودجه ۹۷

محمدحسن نجمی

عکس: محمد رضا عباسی، مهر

در رفع مشکلات اساسی جامعه تأثیری ندارند. اگر نهادی بتواند مأموریت دولت را انجام دهد، بودجه می گیرد

اما «نوبخت» که سعی می کرد سؤال مربوط به بودجه جدول هفدهمی ها را به صورت مبسوط پاسخ دهد، دلایلی هم برای بودجه دادن به مؤسسات و نهادهای خاص که قبلاً تحت عنوان جدول ۱۷ بودند، بیان کرد. او گفت که «دولت مسئولیتی در قبال فرهنگ عمومی و جامعه دارد که با باید خود این رسالت را به انجام برساند یا این کار را با کمک و وساطت بخش ها و نهادهای غیردولتی انجام دهد. اگر احرار شود که نهادی می تواند مأموریت دولت را با رویکرد مورد نظر فرهنگی انجام دهد، دولت به او کمک خواهد کرد که باری از دوش دولت برداشته شود». سخنگوی دولت بر نقش نهادهای بودجه بگیر برای کاستن از بار دولت تأکید کرد: «برای ما مهم است نهادی که از ما می خواهد اعتبار بگیرد، آیا می خواهد باری از دوش دولت بردارد یا خیر؟ در این صورت حتماً باید به آن کمک کنیم»، اما او صحبتی کرد که پیش از این در مورد برخی مؤسسات و نهادهای جدول ۱۷ مطرح بود؛ یعنی «عدم نظارت بر نحوه هزینه کرد بودجه آنها». نوبخت گفت که «وقتی اطلاع نداریم که این رقم را یا چه سازوکاری هزینه می کند، شرعاً و قانوناً مجاز نیستیم این اعتبار را به آن پرداخت کنیم. به ویژه با این روش بودجه ریزی مبتنی بر عملکرد، تا احرار نکنیم که هدف مورد نظر ما بیش رفته، حتماً تخصصی نخواهیم داد».

برنامه بدهند

رئیس سازمان برنامه و بودجه بر حذف ۵۹ نهاد و مؤسسه خاص موجود در جدول ۱۷ تأکید کرد و گفت: «در یک مرحله چیزی حدود ۵۹ نهاد فرهنگی که از بودجه دولت اعتبار گرفتند را کنار گذاشتیم و حذف کردیم و در حال حاضر هیچ نهاد حذف شده ای نمی تواند خودش را مستحق دریافت کمک از دولت بداند». سخنگوی دولت تأکید کرد «نکته مهم این است که پول آنها حذف نشده ولی الزاماً به همین ۵۹ نهاد پرداخت نمی شود». نوبخت در ادامه نکته ای گفت که شاید به نوعی بتوان هم رقابتی شدن فعالیت مؤسسات فرهنگی برای گرفتن بودجه را در نظر گرفت و هم دریافت بودجه براساس کار و شایستگی؛ او دریافت بودجه توسط مؤسسات فرهنگی را به قانع کردن دولت، انجام بخش اول کار و سپس دریافت بخش بعدی بودجه منوط کرد. به گفته نوبخت: «دولت می خواهد به نهادهای غیردولتی کمک کند و ما تعداد زیادی نهاد و مؤسسه فرهنگی داریم. هر کدام از اینها می توانند طرح شان را ارائه کنند چراکه بابت هر ریالی که به آنها می دهیم باید شاهد افزایش بهره وری باشیم و بدانیم این نهاد چه می کند، آنها باید ما را قانع کنند، اگر قانع کردند و بر کارشان نظارت کردیم، قسط دوم را به آنها می دهیم. در این صورت می توانیم به شکل هفتم عمل کنیم».

بودجه فرهنگی می گیرند و به وضعیت فرهنگ اعتراض دارند

سخنگوی دولت اما در مورد نحوه هزینه کرد بودجه فرهنگی هم حرف داشت؛ حرفش بیشتر متمرکز بر اعتراض ها به وضعیت فرهنگی بود و کنایه به آنها که هم از بودجه فرهنگی استفاده می کنند و هم به وضعیت فرهنگی موجود معترض هستند! او گفت «در سال جاری شش هزار و ۳۰۰ میلیارد تومان در امور فرهنگی هزینه می شود. بیش از ۷۰ درصد این مبلغ به وسیله نهادهای غیردولتی انجام می شود ولی جامعه نسبت به فرهنگ اعتراض دارد و این دولت است که باید پاسخ گو باشد. جالب است که برخی از این نهادها در راستای مباحث فرهنگی معترض هستند. مگر دولت به تنهایی می تواند این کار را بکند، دولت پولش را تأمین می کند اما همان نهادها هم معترض اند، یعنی طبق گفته نوبخت، فرهنگستان علوم پزشکی با بنیاد ایران شناسی و ...

فرهنگستان زبان چه مشکلی از کشور حل کرده؟

از سوی دیگر این موارد به صورت جزئی تر در تذکر «احمد بیگدلی»، نماینده مردم خدابنده در مجلس که در نوبت عصر جلسه گفته شد، دیده شد. او گفت که «اصل مسئله بودجه هفت جداول است که متأسفانه این جداول در صحن علنی بررسی نمی شوند؛ به عنوان مثال در برخی از این جداول بودجه مربوط به فرهنگستان زبان و ادبیات فارسی با مبلغ ۲۰ میلیارد تومان آمده؛ این فرهنگستان چه مشکلی از کشور برطرف می کند؟ یا فرهنگستان علوم پزشکی با بنیاد ایران شناسی و ... نیز به همین شکل است که به نظر می رسد این مبالغ

روزنه

دیدار ابراهیم رئیسی با سید حسن نصرالله

● روز گذشته سید ابراهیم رئیسی، تولیت آستان قدس رضوی، با سید حسن نصرالله، دبیرکل حزب الله لبنان، دیدار کرد. به گزارش «ایسنا» به نقل از خبرگزاری رسمی لبنان، رئیسی، در دومین روز سفر خود به لبنان، با سید حسن نصرالله دیدار کرد. یکی از محورهای اصلی گفت و گو ی آنها، بررسی آخرین تحولات منطقه است. در این دیدار محمد فتحعلی، سفیر جمهوری اسلامی ایران و برخی فرماندهان حزب الله هم حضور داشتند. رئیسی روز شنبه نیز با نبیه بری، رئیس پارلمان لبنان و شیخ عبدالامیر قبیلان، رئیس مجلس اعلای شیعیان لبنان دیدار و گفت و گو کرد.

در این دیدار علاوه بر سفیر ایران در بیروت، محمدمهدی شریعتمداری، رایزن فرهنگی ایران در لبنان، «شیخ علی الخطیب»، نایب رئیس مجلس اعلای لبنان و «نزیه جمول»، دبیرکل مجلس اعلای لبنان، حضور داشتند. پنجم اردیبهشت سال جاری، در آستانه برگزاری دوازدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری، رئیسی با «رستم مینیخانوف»، رئیس جمهور تاتارستان و نماینده ویژه پوتین در امور ادیان مذهبی، دیدار کرده بود. او در این دیدار هم درباره رابطه ایران و تاتارستان گفت و گو کرده بود.

در آن نشست علاوه بر مینیخانوف، سامی گولین، مفتی اعظم تاتارستان، لئون جاکاریان، سفیر دولت روسیه در ایران، آلبرت کاریموف، معاون نخست وزیر و وزیر صنعت و تجارت، رومان شایخوندینوف، معاون نخست وزیر و وزیر اطلاعات و ارتباطات، تالیا مینولینا، مسئول توسعه سرمایه گذاری و سرگئی ایوانف، مسئول کمیته امور گردشگری جمهوری تاتارستان، حضور داشتند.

ماهانمه

بهمن ۱۳۹۶ / ۸۰ صفحه / ۱۰۰۰۰ تومان

۳۷

انقلاب ۵۷ و اعتراض ۹۶

هاشم صباغیان، محمدعلی عمویی، پرویز پیران، فریبرز رئیس دانا، سعید مدنی، مصطفی تاجزاده، فرشاد مومنی، علیرضا رجایی، علیرضا علوی تبار، امیر طیرانی و ...

یادنامه‌ی

حسین شاه‌حسینی و علی‌اکبر معین‌فر